

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A**

686

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2007

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
3. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A (Alama 40)

1. **Eleza kwa kifupi manufaa manne ya kutumia mbinu ya masimulizi katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.**

Mbinu ya masimulizi hufundisha watoto maneno mapya kwa njia ya hadithi zinazovutia. Watoto wanajifunza dhana na misemo wanayoiona na kusikia katika hadithi.

Inasaidia kukuza mtindo wa kufikiri na kuelewa: mtoto anaposhirikishwa katika kusikiliza hadithi, anaweza kuelewa mlolongo wa matukio na uhusiano wa sababu na matokeo.

Kuongeza ujasiri wa lugha: Watoto wanapoonahusika wakizungumza, wanahamasika kuzungumza na kushirikiana.

Kuboresha kumbukumbu: Kusikia na kuigiza hadithi husaidia mtoto kukumbuka maneno, sentensi, na dhana kwa muda mrefu.

2. **Taja na fafaua kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto stadi ya kusikiliza.**

Kuanzisha kipindi cha kimya: Kumruhusu mtoto kusikiliza bila usumbufu kunasaidia kuelewa maelezo.

Kutumia picha na vitabu: Husaidia mtoto kuona maana ya maneno yaliyosikika.

Kuuliza maswali ya uelewa: Hii inasaidia kuthibitisha kama mtoto amesikiza na kuelewa.

Kurekebisha makosa ya kimsingi: Kumfundisha mtoto kusema maneno sahihi kunaimarisha stadi ya kusikiliza.

3. **Bainisha na eleza kwa kifupi faida nne za kutumia mbinu ya majadiliano darasani katika ufundishaji wa Kiswahili.**

Kuongeza ushirikiano: Watoto wanashirikiana na wenzake na mwalimu, jambo linaloboresha uelewa.

Kukuza mtazamo wa kijamii: Watoto wanajifunza kusikiliza maoni ya wengine na kueleza mawazo yao kwa heshima.

Kusaidia kutatua matatizo: Majadiliano hufundisha watoto kueleza mawazo yao na kupata suluhisho pamoja.

Kuimarisha uelewa: Kujadili dhana na maneno hufanya mtoto kuelewa kwa kina na si kwa kukisia tu.

4. Fafanua kwa kifupi athari nne zinazoweza kutokea endapo mtoto atashindwa kuelewa maana ya maneno mapya anapojifunza Kiswahili.

Msongamano wa msamiati: Mtoto hawezi kuunda sentensi sahihi au kueleza dhana.

Kushindwa kushirikiana: Anaweza kutojua jinsi ya kuzungumza na wenzao.

Kuongezeka kwa woga au hofu ya lugha: Mtoto anaweza kutojiamini kuzungumza.

Kushindwa kusoma au kuandika: Uelewa hafifu wa maneno unapelekea matatizo katika kujifunza herufi na maneno mapya.

5. Eleza kwa kifupi hatua nne za kufuata katika kumfundisha mtoto kutamka maneno kwa usahihi.

Kuelezea sauti ya kila herufi au neno kwa uwazi.

Kuuliza mtoto kurudia sauti au neno kwa uthabiti.

Kutumia kadi, picha au vitambulisho vinavyosaidia kuona neno.

Kufuatilia na kurekebisha makosa kwa upole ili mtoto ajifunze maneno sahihi.

6. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kusoma neno kwa kutumia picha.

Kueleza neno sambamba na picha: Hii husaidia mtoto kuunganisha sauti na picha.

Kumsikiliza mtoto akisoma: Mwalimu hurekebisha makosa mara moja.

Kurudia kwa pamoja: Watoto wanarudia neno kwa pamoja, kuongeza kumbukumbu.

Kufanya mazoezi ya vitendo: Watoto wanachora au kutumia picha kutengeneza neno, kuongeza uelewa wa dhana.

7. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia mbinu ya michezo katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza motisha: Michezo hufanya somo kuwa la kufurahisha.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vinavyohusiana na michezo husaidia kukumbuka maneno na dhana.

Kuendeleza stadi za kijamii: Michezo hufundisha kushirikiana na wenzake.

Kukuza ujasiri: Watoto wanajifunza kuzungumza na kushiriki bila woga.

8. Eleza kwa kifupi jinsi mazingira ya nyumbani yanavyoweza kuchangia katika kujifunza Kiswahili kwa mtoto.

Mazungumzo ya kila siku na wazazi husaidia kuongeza msamiati wa mtoto.

Kusikiliza hadithi za kifamilia huongeza uelewa wa misemo na mtindo wa lugha.

Ushirikiano na ndugu na watoto wenzao husaidia kujifunza maneno mapya.

Kutambua na kutumia vifaa vya nyumbani kama vitabu, kadi, au picha hufundisha dhana kwa njia ya vitendo.

9. Taja na eleza kwa kifupi mbinu nne zinazoweza kutumika kumfundisha mtoto kuandika herufi za Kiswahili.

Kutumia kadi za herufi: Watoto wanajifunza kuandika kwa kuona herufi.

Kufanya mazoezi ya kuandika kwenye mchoro: Husaidia kudhibiti mkono na kujifunza mstari sahihi.

Kufuatilia hatua kwa hatua: Kuonyesha jinsi ya kuunda herufi hatua kwa hatua kunarahisisha ujifunzaji.

Kutoa mazoezi ya kurudia: Kurudia kuandika kunaboresha kumbukumbu na ujuzi wa kuandika.

10. Fafanua kwa kifupi faida nne za kutumia vifaa vya kufundishia katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuongeza ufahamu wa kuona: Watoto wanaona maneno na herufi wazi.

Kukuza ushirikiano: Vifaa husaidia watoto kushirikiana katika shughuli.

Kuboresha kumbukumbu: Vitendo vya kuona na kugusa husaidia kumbukumbu ya maneno na dhana.

Kuongeza motisha: Vifaa vinavyovutia hufanya ujifunzaji kuwa wa kufurahisha.

SEHEMU B (Alama 30)

11. Eleza kwa kina changamoto tano zinazoweza kutokea wakati wa kumfundisha mtoto Kiswahili kama lugha ya pili.

Msamiati mdogo: Watoto wanaweza kushindwa kuelewa maneno mapya.

Ulinganifu wa lugha ya kwanza: Maneno ya lugha ya kwanza yanaweza kuingiliana na Kiswahili.

Ukosefu wa motisha: Watoto wasiopata motisha ya kujifunza Kiswahili hawashiriki kikamilifu.

Ukosefu wa mazingira bora: Kukosa vitabu, picha, au zana za kufundishia kunapunguza ufanisi wa ujifunzaji.

Changamoto za kijamii: Kukosa kushirikiana na wenzao au familia zinazotumia lugha tofauti kunaweza kupunguza stadi za mawasiliano.

12. Fafanua kwa kina hatua tano za kufundisha mtoto kusoma neno “mti” kwa kutumia mbinu ya onesho.

Onyesha kadi au picha ya mti.

Elezea sauti ya kila herufi “m”, “t”, “i” kwa uwazi.

Waulize ☐ atoto kurudia sauti na maneno sambamba na kadi au picha.

Fanya mtoto aonekane matendo yanayohusiana na mti, kama kuiga kuota au kupanda mti.

Kurudia mara kadhaa hadi mtoto aweze kutambua maneno na kuongea neno sahihi.

13. Eleza kwa kina faida tano za kutumia mbinu ya vitendo katika ufundishaji wa Kiswahili kwa ☐ atoto wadogo.

Kuongeza uelewa wa dhana: Watoto wanashughulika na dhana kwa vitendo.

Kuboresha ushirikiano: Watoto wanashirikiana na wenzao katika shughuli za vitendo.

Kukuza ujasiri: Watoto wanajifunza kushiriki bila woga.

Kuboresha kumbukumbu: Matendo ya vitendo husaidia kuhifadhi maneno na dhana.

Kufanya ujifunzaji kuwa wa kufurahisha: Mbinu ya vitendo inafanya somo la Kiswahili kuvutia na la maana.

SEHEMU C (Alama 30)

14. Fafanua kwa kina hatua tano za kumfundisha mtoto kuandika herufi "t" kwa kutumia mbinu ya mfano.

Onyesha mfano wa herufi "t" kwenye kadi au mchoro.

Elezea jinsi ya kuanza kuandika mstari wima na mstari mlalo.

Waachie watoto kuiga mfano hatua kwa hatua.

Wasaidie kurekebisha makosa kwa upole.

Waachie kufanya mazoezi ya kuandika "t" mara kadhaa ili kuimarisha kumbukumbu.

15. Eleza kwa kina faida tano za kutumia mbinu ya majadiliano katika ufundishaji wa Kiswahili kwa watoto wadogo.

Kuboresha uelewa: Watoto wanapojadili, wanaelewa maneno na dhana kwa kina.

Kuongeza ushirikiano: Watoto wanashirikiana na mwalimu na wenzao.

Kukuza mtazamo wa kijamii: Watoto wanajifunza kusikiliza maoni ya wengine.

Kuimarisha stadi za hoja: Majadiliano hufundisha mtoto kutoa hoja zake kwa usahihi.

Kuongeza motisha: Kujadili masuala kun

afanya ujifunzaji kuvutia na wa kushirikisha.

16. Taja na eleza kwa kina hatua tano za kumfundisha mtoto kutamka maneno yenye silabi mbili kwa kutumia mbinu ya michezo.

Chagua maneno yenye silabi mbili yanayojulikana, kama "baba" au "kaka".

Eleza maneno haya kwa uwazi na mwendo wa sauti.

Waachie watoto kuiga maneno kwa kucheza au kutumia vitendo vinavyohusiana na maneno.

Kurudia kwa pamoja na kwa furaha: Watoto wanapocheza wanarudia maneno mara kadhaa.

Kuthibitisha matokeo: Mwalimu anakagua kama kila mtoto anatumka maneno kwa usahihi na hurekebisha makosa kwa upole.